

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Skyddad natur

Ämnesområde

Boende, bebyggelse och mark

Statistikområde

Markanvändning

Produktkod

MI0603

Referenstid

2025-12-31

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Karin Hedeklint, Linus Rispling
E-post	mark.vatten.gis@scb.se
Telefon	+46 10 479 50 00

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	8
2.4.3	Bortfallsuppföljning	8
2.5	Bearbetningar.....	8
2.6	Granskning.....	9
2.6.1	Granskning under insamlingen	9
2.6.2	Granskning av mikrodata	9
2.6.3	Granskning av makrodata	9
2.6.4	Granskning av redovisning	10
2.7	Skattningsförfarande	10
2.7.1	Principer och antaganden	11
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	11
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	11
2.7.4	Röjandekontroll	11
3	Genomförande	11
3.1	Kvantitativ information.....	12
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	12

1 Statistikens sammanhang

SCB tar i samarbete med Naturvårdsverket fram årlig statistik om skyddad natur. Havs- och vattenmyndigheten ingår till en mindre del i samarbetet. Uppgifterna är officiell statistik inom statistikområdet *markanvändning*, som ingår i ämnesområdet *boende, bebyggelse och mark*.

Statistiken redovisar uppgifter om formellt skyddade områden i Sverige. Ett formellt skyddat område är ett geografiskt definierat område som är permanent utpekat, reglerat och förvaltad för att uppnå specifika syften och bevarandemål. Tidsbestämda skyddade områden förekommer också i delar av statistiken.

I Sverige används skyddade områden som samlingsnamn för skydd inom 7 kap miljöbalken, samt för många av naturvårdsavtalen enligt jordabalken. Skyddade områden med stöd av miljöbalken inrättas i enlighet med förordningen om områdesskydd och nationalparksförordningen. Skyddad natur med specifika syften och reglerad markanvändning utgör en egen form av markanvändning. I juridiska och vissa statistiska sammanhang skiljer man därför dessa områden från andra markslag.

Sveriges nationella och officiella statistik över skyddad natur innehåller uppgifter om ett urval av skyddade områden enligt 7 kap miljöbalken. Dessutom redovisas naturvårdsavtal enligt jordabalken, inomstatliga överenskommelser, samt skogsmark som omfattas av markersättningar.

Underlag till statistiken är flera olika register, över skyddade områden, regionala indelningar, naturtyper, med mera.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Centrala målstorheter i undersökningen är antal formellt skyddade områden, areal i hektar för dem, samt andel i relation till en total.

2.2 Ramförfarande

Ram för undersökningen med referensdatum 2025-12-31 är formellt skyddade områden i Sverige, vilka har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2025.

I regel omfattas endast områden med status "gällande" vid referenstidpunkten. I några fall används beslutsdatum, till exempel vid redovisning av Natura 2000-områden, som saknar gällandedatum i registret. Undantag görs även för den delmängd som avser formellt skyddad skogsmark, då den även innehåller uppgifter om

naturreservat med status "beslutade, ej laga kraft", samt arealer för markersättningar vid bildande av naturreservat.

Ramen har utformats utifrån de skyddsformer som är permanent formellt skyddade enligt miljöbalken, samt tidsbestämt formellt skyddade enligt jordabalken. Där ingår bland annat följande skyddsformer: nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden, Kungliga nationalstadsparken, och Natura 2000-områden.

Observationsobjekt är de formellt skyddade områden som är inlagda i de register som ligger till grund för statistiken, vilket framförallt är Naturvårdsregistret (NVR). Det administreras av länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Registret finns tillgängliga som öppna geodata, men för undersökningen görs ett särskilt uttag av Metria, på Naturvårdsverkets uppdrag.

SCB har regelbunden kontakt med både Naturvårdsverket och Metria vid uttag och bearbetning av registeruppgifter. Kontakt sker via e-post och i digitala möten.

Ram och rampopulation är identiska, eftersom statistiken är en beskrivning och aggregering av informationen i registret. Därför är även observationsobjekt och uppgiftskällor samma.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Inget urval och ingen uteslutning förekommer i denna undersökning.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Statistiken bygger endast på registerdata. Ingen direktinsamling görs.

I början av produktionen görs uttag från en stor mängd register, totalt cirka 40 registeruttag per år, inklusive uttag för årets temasektion i rapporten. Under tabellen nedan finns några skriftliga kommentarer för de register som är mest använda i arbetet, samt en redogörelse för övriga indata till statistiken.

Indata för officiell statistik över skyddad natur 2025-12-31

Register, innehåll i uttag	Datum för uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Registeransvarig
Naturvårdsregistret: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområde	2026-02-06	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2025-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Natura 2000 SCI-områden och SPA-områden	2026-02-06	Beslutsdatum t.o.m. 2025-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Naturreservat (beslutat och överklagat)	2026-01-02	Ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2024-12-31	Naturvårdsverket

Register, innehåll i uttag	Datum för uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Registeransvarig
Skogsstyrelsens hemsida: Skogligt biotopskyddsområde gällande och beslutade ej laga kraft	2026-01-09	Beslutsdatum t.o.m. 2025-12-31	Skogsstyrelsen
Skogligt biotopskyddsområde, beslutade ej laga kraft	2026-01-13	Beslutsdatum t.o.m. 2025-12-31, lagakraftvunnet datum fr.o.m. 2026-01-01 samt områden som saknar lagakraftvunnet datum	Skogsstyrelsen
Nationalstadsparken	2025-02-11		Länsstyrelserna
FIDOS: Naturvårdsverkets naturvårdsavtal	2026-01-02	Avtalsdatum start t.o.m. 2025-12-31, avtalsdatum slut fr.o.m. 2026-01-01	Naturvårdsverket
Skogsstyrelsens hemsida: Skogsstyrelsens naturvårdsavtal inkl. vitryggsavtal s.k. Bergvikavtal	2026-01-09	Avtalsdatum t.o.m. 2025-12-31	Skogsstyrelsen
NO/NS-bestånd inom Sveaskogs ekoparker	2026-01-26		Skogsstyrelsen
VIC Natur: Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS ägda av Fortifikationsverket	2018-12-21 modifiering, 2022-01-28		Naturvårdsverket
Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010	2020-10-12	2010-04-01	Naturvårdsverket
Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd", intrång och bidrag	2026-01-02	Avtals- resp. beslutsdatum t.o.m. 2025-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk, endast områden med reservatsbeslut	2026-01-08		Naturvårdsverket
Natura Naturtypskartering NNK	2026-01-01		Naturvårdsverket
TUVA: Ängs- och betesmarksinventering	2026-03-02		Jordbruksverket
Nationella Marktäckedata 2023 bas version 2.1		2023	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata 2018 bas ogeneraliserad, version 1.1		2018	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata 2023 tilläggsskikt produktivitet, version 1.0		2023	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata 2018 tilläggsskikt produktivitet, version 1.1		2018	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata 2018 tilläggsskikt låg fjällskog, version 1.1		2018	Naturvårdsverket
Markägarkartan 2025		2025	Naturvårdsverket
Skogsstyrelsens hemsida: Fjällnära gräns	2021-02-09		Skogsstyrelsen
Sveriges ekonomiska zon	2025-01-31	2018	Sjöfartsverket
Havsplaneområden	2019-03-14		Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

Register, innehåll i uttag	Datum för uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Registeransvarig
Topografi 10 Nedladdning, vektor: Län- och kommunindelning, ytbildat vatten	Januari 2025		Lantmäteriet
Topografi 50 Nedladdning, vektor: administrativa gränser			Lantmäteriet
Registret över totalbefolkningen (RTB) samkört med adresser i Lantmäteriets fastighetsregister	Mars 2026	2025-12-31	SCB
Statistiska tätorter 2023	November 2024	2023-12-31	SCB
Vattendistrikt			Länsstyrelserna
Biogeografiska regioner			Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområde 2020	2021-02-23	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2020-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Natura 2000 SCI-områden och SPA-områden 2020	2021-02-23	Beslutsdatum t.o.m. 2020-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområde 2015	2016-03-10	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2015-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Natura 2000 SCI-områden och SPA-områden 2015	2016-04-28	Beslutsdatum t.o.m. 2015-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområde 2010	2011-08-25	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2010-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Natura 2000 SCI-områden och SPA-områden 2010	2011-08-25	Beslutsdatum t.o.m. 2010-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområde 2005	Oktober 2006	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2005-12-31	Naturvårdsverket
Naturvårdsregistret: Natura 2000 SCI-områden och SPA-områden 2005	Oktober 2006	Beslutsdatum t.o.m. 2005-12-31	Naturvårdsverket
Vattendistrikt			Länsstyrelserna

Innehåll

Registret innehåller både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I registrets kartdatabas finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Uppgifter om följande skyddsformer finns i uttaget från NVR: nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, naturminnen, vattenskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, biotopskyddsområden på övrig mark samt Natura 2000-områden.

Skogsstyrelsens register Navet innehåller samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal.

Nationella marktäckedata innehåller information om markklasser och utgör källa till statistikens fördelning på naturtyper. Lantmäteriets geodata Topografi 10 nedladdning vektor innehåller klassificering av

vatten, gräns mot landområden och information om regionala indelningar.

Delar av statistiken är av typen sekundärstatistik, vilket innebär att det är redan bearbetad statistik som återpubliceras av SCB. Det gäller internationell statistik över skyddad natur, uppgifter om skyddade älvar, brottsmisstankar och delar av statistiken om skogsmark. Källor till statistiken är Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Åklagarmyndigheten, EEA, WDPA och SLU Riksskogstaxeringen.

Leverans

NVR-uttaget levereras av registrets förvaltare, Metria, på uppdrag av Naturvårdsverket. Registret levereras som geodatabase-filer till SCB.

Data från andra register levereras som Excel-filer direkt från ansvarig myndighet eller via Naturvårdsverket.

De register som SCB förvaltar är RTB samkört med Lantmäteriets adressregister, gränser för kommuner och län, data för vatten, samt statistiska tätorter. De finns sparade i SCB:s IT-system SQL Server och i GIS-format.

Insamlingen av register, avseende tidpunkt för uttag och leverans, bestäms tillsammans med Naturvårdsverket och Metria vid ett årligt möte innan produktionens start.

Sekundärstatistik hämtas från andra källor, direkt via webbsidor eller via kontakter med ansvariga myndigheter.

Överlappande polygoner

Innebär att flera skyddade områden är belägna på samma plats. Det förekommer både inom enskilda skyddsformer och mellan olika skyddsformer. Det kan till exempel vara två naturreservat som överlappar varandra, eller att naturreservat överlappas av Natura 2000-områden. De arealer som statistiken redovisar är i regel rensade från överlapp, inom samma tabellcell. I redovisningen av beslut och förvaltare ingår överlapp, eftersom områden belägna på samma yta kan ha olika beslutsfattare eller förvaltare.

För andra typer av data, såsom gränser för län och kommuner, vatten, tätorter och befolkning, är överlappen med det formella skyddet det som statistiken avser att beskriva. Det gäller till exempel statistik över skyddade arealer per kommun/tätort/naturtyp, eller befolkning kopplat till skyddade områden.

Referensdatum

Statistiken med referensdatum 2025-12-31 redovisar skyddad natur som vid datumet 2025-12-31 hade status laga kraft/gällande. I några fall används beslutsdatum, till exempel vid redovisning av Natura 2000-områden, som saknar gällandedatum i registret.

I avsnittet om skyddad skogsmark redovisas även naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum, men ej hade vunnit laga kraft.

2.4.2 Mätning

Undersökningen är helt baserad på registerdata. Källorna beskrivs i föregående avsnitt, om undersökningens insamling.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Statistiken bygger på uppgifter från totalregister. Svartsbortfall saknas därför i denna undersökning.

Saknade värden förekommer i enstaka fall, vilket är ett slags bortfall i registerdata. När de identifieras görs om möjligt en imputering av aktuellt värde, i andra hand av föregående års värde. Det saknade värdet kan vara så litet att det saknar betydelse för undersökningens resultat, till exempel om endast avrundade värden eller andelar redovisas på riksnivå. Det gäller framförallt om geodata med polygoner saknas. Om det saknade värdet då upptäcks sent i produktionen görs normalt ingen åtgärd. Men en notering görs för rättning till kommande statistikproduktion.

Om bortfallet har varit mer omfattande, har det dokumenterats i fotnoter i statistiken, direkt intill de tabeller som påverkas.

Vid produktion till statistik med referensår 2025 saknades delar av geodata för ett mindre naturreservat. Felet ledde till synlig avvikelse på kommunnivå, men inte på länsnivå. Ingen omleverans gjordes av data, istället imputerades föregående års data samtidigt som årets data för objektet raderades.

Till produktionen av NMD2023 saknades nya laserdata för stora delar av fjällregionen och därför har NMD inte kunnat uppdateras i det området. Vid beräkningen av arealer till årets statistik om skyddade natur och till jämförelsen i temasektionen, har NMD2023 kompletterats med information från NMD2018, i de områden där den nya karteringen saknas. Det gäller både basskiktet och tilläggs-skiktet för skoglig produktivitet. Se närmare beskrivning i statistikens rapport och kvalitetsdeklaration.

2.5 Bearbetningar

Bearbetningarna görs av SCB och av Metria på uppdrag av Naturvårdsverket. Statistik som innehåller uppgifter från NMD, markägarkartan och uppgifter från internationell rapportering har producerats av Metria.

Bearbetningarna går översiktligt ut på att beräkna antal, arealer och andelar skyddade objekt och arealer fördelade på olika variabler, som skyddstyp, kommun, län, tätort, naturregion, naturtyp. Det görs i

geografiska informationssystem (GIS). För att få fram ytor för de administrativa och naturgeografiska indelningarna integreras registeruppgifterna med varandra. SCB använder främst programvaran ArcGIS Pro för detta. Metria använder ArcGIS Pro, FME och kodspråk Python.

Unika koder för varje skyddat objekt finns redan i registren. I NVR i kolumn NVRID. SCB gör viss kodning av objekten, genom att föra dem till olika typer av variabler, som regional indelning, miljötyp, med mera.

2.6 Granskning

Granskningen görs enligt en specialanpassad checklista för undersökningen, som innehåller moment för indata/mikrodata, bearbetning och resultat/output/slutgranskning. Checklisten uppdateras kontinuerligt i samband med användningen av den.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Ingen direktinsamling görs. Således görs ingen granskning under insamlingen.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Vid insamling av registerdata kontrollerar SCB att de levererade filerna är fullständiga och att de kan öppnas i avsedda system. SCB kontrollerar även att dokumentation av registren följer med i leveransen.

Data granskas i GIS-system avseende geografisk fullständighet, dubletter (geografiskt och avseende ID), ID-märkning, förändringar jämfört med föregående års uttag, fullständighet jämfört med beställning, att objekt är gällande och har rätt referensdatum, samt dokumenterade avvikelser från tidigare år.

Alla avvikelser dokumenteras i checklisten för granskning, samt vidarebefordras till registeransvarig. Eventuella imputeringar stäms av med registeransvariga.

2.6.3 Granskning av makrodata

Produktens checklista för granskning av makrodata utgår från SCB:s allmänna checklista för outputgranskning. För produktens del är den uppdelad i momenten:

- Kontroll av arbete i GIS (geografiska informationssystem)
- Kontroll av beräkningar i Excel
- Rimlighet i värden

Här ingår även granskning av sekundärstatistik och granskning av den statistik som produceras av Naturvårdsverket/Metria. Eventuella avvikelser dokumenteras.

2026-05-29

2.6.4 Granskning av redovisning

Innan redovisning av statistik görs en slutgranskning. Även för detta moment finns en produktanpassad checklista, som utgår från SCB:s allmänna checklista för momentet. För den här statistikens del är den uppdelad i följande delar:

- Arbetsfiler granskas mot färdiga tabeller i rapport, statistiknyhet, webbtabeller med mera.
- Siffror i text granskas mot siffror i tabeller.
- Tabeller granskas mot tabeller.
- Granska text avseende språk och begriplighet.
- Diverse övrigt inför publicering av officiell statistik, specifikt för SCB:s publiceringsverktyg och policys för granskning.

2.7 Skattningsförfarande

Geodata och kartor kan sägas vara en skattning av verkligheten, genom att verkligheten måste förminsкас till en viss skala för att få plats på kartan. När objekt presenteras i förminskad form tappas en del av detaljrikedomen bort. Som exempel kan nämnas ett vattendrag, som i verkligheten kan bestå av många små kurvor och former. Men i de data som ligger till grund för denna undersökning presenteras Sveriges vatten i skala 1:10 000, vilket leder till att många detaljer försvinner. Dessutom är en platt karta alltid en skattning av jordklotet, eftersom det är omöjligt att på en karta helt fånga jordklotets rundade form.

Att definiera geografiska objekt är också att skatta dem. Som exempel har vi objektstypen 'statistisk tätort', där SCB via en viss definition har skattat vad som anses utgöra en tätort. De områden som inte faller inom denna ram ingår inte i tätortsregistret.

De skyddsobjekt som utgör stommen i denna statistik är dock inte skattningar, eftersom varje objekt är ett administrativt beslut, som egentligen endast finns på pappret. I Sverige inhägnar vi inte vår skyddade natur, utan gränserna ser vi endast på karta (skyltar och färgmarkering på träd, m.m. förekommer i naturen). Därför är inte geografin skattad för den skyddade naturen. Detsamma gäller för Sveriges administrativa gränser, såsom län och kommuner.

Markklassningen i NMD är en skattning av markens och landskapets egenskaper utifrån data från satelliter, höjdsökning och olika typer av registerdata. Se dokumentation på Naturvårdsverkets webbsida. Skattningen i NMD används för att redovisa statistik fördelat på naturtyper.

2.7.1 Principer och antaganden

Syftet med statistiken är att summera och fördela arealer för skyddade områden i Sverige. Bearbetningen av statistiken utgår från att geodata visar verkligheten, eftersom SCB använder den mest detaljerade geodata som finns att tillgå i Sverige.

Statistiken utgår ifrån att registren är kompletta, utifrån vad som är angivet i deras dokumentationer. I de enstaka fall som saknade värden har förekommit, har det kommenterats tillsammans med statistikredovisningen.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Flera olika typer av skattningar görs, via beräkningar av arealer, antal objekt med mera. Beräkningarna på SCB görs i GIS (ArcGIS Pro) samt i Excel. Beräkningar som görs av Metria görs i GIS (ArcGIS och FME). SCB:s arealberäkning görs på polygondata utifrån markklassning i Lantmäteriets geodata Topografi 10 Nedladdning, vektor. Metrias arealberäkning görs på rutdata utifrån markklassning i NMD. Skillnader i underlagsdata leder till mindre skillnader i skattade resultat.

För information om enskilda statistikvariabler, se statistikens kvalitetsdeklaration.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Osäkerhetsmått har inte beräknats. Dokumentation av osäkerhet finns istället som text i rapport och i statistikens kvalitetsdeklaration.

Det är inte möjligt att beräkna tillförlitliga osäkerhetsmått eftersom det inte finns andra register över skyddade områden att använda som referensdata. Statistiken är i sig en beskrivning och aggregering av registret NVR.

Osäkerhetsmått och utvärderingar har beräknats och gjorts för vissa av de register som ligger till grund för statistiken. Se information hos respektive registeransvarig myndighet. Se även statistikens kvalitetsdeklaration.

2.7.4 Röjandekontroll

Statistiken innehåller information om markägare. Gruppering görs för att undvika röjande. Särredovisning görs i de fall då SCB har fått partens godkännande och det har dokumenterats skriftligt.

3 Genomförande

SCB:s beräkning av statistik görs huvudsakligen i GIS programvaran ArcGIS Pro, med gml-filer (geodatabase). Beräkning av arealer och

antal görs där. Beräkning av andelar och andra mindre beräkningar har gjorts i Excel.

Statistik som bygger på uppgifter om naturtyp har beräknats av Metria, i GIS-system. Dokumentation av deras indata och metod finns i tidigare avsnitt i detta dokument, samt i statistikens kvalitetsdeklaration och rapport.

3.1 Kvantitativ information

Den geodata över skyddad natur, som levererades till SCB, innehåller antal objekt: 558 SPA (Natura 2000) och 4029 SCI (Natura 2000), cirka 10 500 objekt från Naturvårdsregistret, samt 9 019 skogliga biotopskyddsområden från Navet. Samtliga värden i NVR granskas av länsstyrelserna vid registrering. SCB granskar endast värden som avviker i samband med indatagranskningen.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Statistiken stämmer väl överens med den tabellplan som upprättades innan produktionens start. Endast mindre Anpassningar har gjorts på detaljnivå, t.ex. genom att förändra strukturen i redovisningen i Statistikdatabasen.